

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ (м. Київ)
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
Серія «Інноваційні освітні технології у муніципальному праві»

**Баймуратов М.О.
Батанов О.В.
Кампо В.М.
Музика О.А.**

Муніципальне право зарубіжних країн

Навчальний посібник
Частина II

КИЇВ
ЗНАННЯ УКРАЇНИ
2006

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ

ББК 67.301я73
М90

Рецензенти:

- **Корнієнко М.І.** - професор Міжрегіональної академії управління персоналом, суддя Конституційного Суду України у відставці, канд. юрид. наук;
- **Пухтинський М.О.** - голова Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України, канд. юрид. наук;
- **Фрицький Ю.О.** - професор, завідувач кафедри конституційного права Академії муніципального управління, канд. юрид. наук.

Автори підрозділів:

- **Баймуратов М.О.** — п. 1.3;
- **Батанов О.В.** — п.п.: 4.1, 4.2;
- **Кампо В.М.** — п.п.: 1.1, 1.2, 2.2, 4.2, вступне та заключне слово, практикум;
- **Музика О.А.** — п.п.: 2.1, 2.2, 3.1, 3.2.

Серію засновано в 2002 р.
кафедрою муніципального права юридичного факультету
Академії муніципального управління
(протокол №2 від 25 жовтня 2002 р.)
Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(лист №14/18.2-1225 від 31 травня 2005 р.)
Рекомендовано до друку Вченою радою НДІ приватного права
і підприємництва Академії правових наук України
(протокол №3 від 23 березня 2005 р.)

Муніципальне право зарубіжних країн: Навч. посіб.: У 2 ч. / [За заг. ред. проф. П.Ф. Мартиненка]. - К.: Знання України, 2005-2006. - (Інновац. освіт. технології у муніцип. праві).

Ч. 2 / М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, В.М. Кампо, О.А. Музика. - 2006. - 120 с. - ISBN 966-316-100-0

У навчальному посібнику викладено основні положення науки муніципального права зарубіжних країн щодо правових засад функціонування місцевого самоврядування та його фінансової основи в цих країнах, формування доходної частини місцевих бюджетів, захисту прав та юридичної відповідальності в їх муніципальному праві.

Для викладачів і студентів юридичних факультетів ВНЗ і вищих навчальних закладів з права, експертів і фахівців з питань місцевого самоврядування та муніципального права зарубіжних країн.

ББК 67.301я73

ISBN 966-316-100-0

© Баймуратов М.О., 2006.
© Батанов О.В., 2006.
© Кампо В.М., 2006.
© Музика О.А., 2006.

ВСТУПНЕ СЛОВО

У свідомлюючи роль і значення зарубіжного досвіду для розвитку вітчизняного місцевого самоврядування та муніципального права, серед різних українських еліт зростає інтерес до цього досвіду. Наглядний приклад тому — значне зростання кількості міжнародних конференцій, семінарів, проектів, конкурсів тощо з питань місцевого самоврядування, на яких обговорювався зарубіжний муніципальний досвід.

У другій частині цього навчального посібника викладено основні положення науки муніципального права зарубіжних країн щодо правових засад функціонування органів місцевого самоврядування та його фінансової основи у цих країнах, формування доходної частини місцевих бюджетів, захисту прав і юридичної відповідальності в їх муніципальному праві.

Як і в першій частині посібника, вивчаючи вищезазначені питання муніципального права зарубіжних країн, слід ураховувати, що воно існує в досить різних за ступенем демократії країнах, одні з яких ми називаємо країнами класичної демократії (Великобританія, Франція, Німеччина й інші), другі — новодемократичними країнами (Литва, Польща, Чехія, Угорщина, Болгарія тощо), а треті — країнами перехідної демократії (Білорусь, Росія, Грузія).

Крім цієї класифікації залежно від їхньої муніципальної традиції використовується поділ зарубіжних країн на країни англо-саксонської, континентально-європейської та євразійської муніципальної традиції.

Як відомо, у світі є чимало країн, які ще не мають місцевого самоврядування та муніципального права: Куба, Китай, деякі арабські країни тощо, які спираються на традиційні та тоталітаристські моделі влади. Однак, деякі з них розвивають ринкову економіку і навіть є членами СОТ (Китай). Для порівняння у посібнику подано їх досвід державно-політичного управління територіями.

Мета вивчення муніципального права зарубіжних країн певною мірою пов'язана з реалізацією європейської моделі місцевого самоврядування в Україні. Це досить складне завдання, особливо, враховуючи те, що в українському суспільстві досі домінують перехідні типи політичних і правових культур: традиційна, радикально-популістська, номенклатурно-бюрократична, неототалітарна, олігархічна тощо. Тоді як новодемократична політична та правова культура (лібералізму, консерватизму, соціал-реформізму тощо) посідає незначне місце у суспільно-політичному житті держави.

Крім культурно-політичних труднощів, на шляху впровадження європейської моделі місцевого самоврядування та розвитку власного муніципального досвіду європейського рівня стоїть пануюча традиціоналістська доктрина юридичного позитивізму. Вона є інструментом захисту корпоративних інтересів старих політичних, адміністративних та інших еліт, а тому — вороже налаштована до європейської моделі розвитку місцевого самоврядування в Україні. Вищезгадана доктрина є фактично продовженням радянської школи права: вона визнає право лише в об'єктивному сенсі та формально прикривається догматами юридичної школи права середини-кінця XIX ст.

Доктрина юридичного позитивізму гальмує суспільно-політичний і правовий розвиток Українського народу, тому подолання її негативного впливу — одне з першочергових завдань нової української юридичної науки, народженої Помаранчевою революцією-2004. Це завдання стосується різних її наукових напрямів і шкіл: філософського, юридичного, соціологічного, політологічного, культурологічного та інших спрямувань.

Як вже зазначалось у вступному слові до першої частини цього посібника, його автори спираються на теорію та методологію юридичного постпозитивізму, який визнає права та свободи людини та громадянина мірилом усіх правовідносин, а саму людину розглядає, як вищу соціальну цінність держави. Автори сподіваються, що друга частина посібника отримає таку ж прихильність студентства, як і перша. Автори посібника ще раз висловлюють щире вдячність рецензентам — шановним Корнієнку М.І. (професору Міжрегіональної академії управління персоналом, судді Конституційного Суду України у відставці, канд. юрид. наук), Пухтинському М.О. (Голові Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України, канд. юрид. наук) та Фрицькому Ю.О. (професору, завідувачу кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління, канд. юрид. наук), без яких посібник не вийшов би; а також науковому редактору посібника — декану юридичного факультету Міжнародного Соломонового університету, судді Конституційного Суду України у відставці, проф. Мартиненку П.Ф.

ЗМІСТ

